

Samfund

Den danske befolkning: Islam er foreneligt med demokrati

Meningsmåling. Danskerne kommer de danske muslimer i møde efter to ugers konflikt på den internationale scene - Flertal ser ingen problemer i at forene islam med et demokrati - 6 ud af 10 ønsker, at undervisningen i verdensreligioner kommer til at fylde mere i folkeskolen - Muhammed-sagen har ikke gjort det lettere at forstå hinanden, men netop derfor er der behov for at bygge bro

Danskerne er klar til at række hånden ud til islam og de danske muslimer. Selvom Danmark gennem de sidste par uger har gennemlevet sin største diplomatiske krise siden 2. verdenskrig - og været på kant med både mellemøstlige regeringer og hjemlige imamer - er ønsket om at bygge bro mellem danskere og muslimer bemærkelsesværdigt stort. Flertallet af danskere er f.eks. ikke i tvivl om, at islam kan forenes med et demokrati som det danske. Og mere end 6 ud af 10 mener, at der bør tages initiativ til at styrke folkeskolens undervisning i de store verdensreligioner.

Samlet set må danskerne beskrives som forsigtige i deres tilgang til islam og de danske muslimer. Muhammed-krisen har sat sine spor. Men den klare tendens er, at krisen først og fremmest har sat en række positive spor: Ligesom mange muslimer er klar til forsoning, har flertallet af danskerne tilsyneladende indtaget den samme holdning.

Vi befinder os nu i en ny fase i dansk politik, hvor vi vil se en søgen efter at styrke den mellemmenneskelige forståelse (...)

Johannes Andersen, lektor, Aalborg Universitet

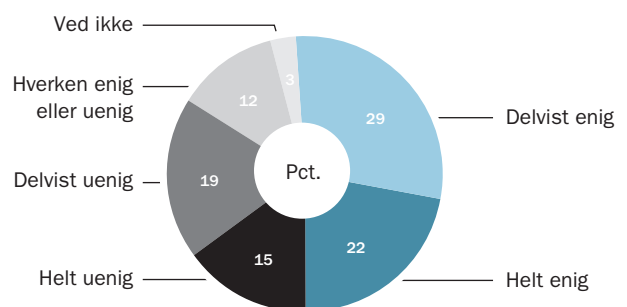
Det er nogle af konklusionerne på en ny meningsmåling, som analyseinstituttet Zaperas har gennemført for Ugebrevet Mandag Morgen. Se figur 1. Den bygger på besvarelser fra 891 danskere, der har svaret på en stribe spørgsmål om deres syn på Muhammed-sagen og det efterspil, den kan få i den danske offentlighed. Målingen er foretaget den 8.-9. februar - altså efter næsten to uger med daglige reportager med Danmark i centrum for voldsomme demonstrationer i den muslimske del af verden.

Lektor og samfundsforsker ved Aalborg Universitet, Johannes Andersen, kalder undersøgelsen "tankevækkende": "Efter en uge, hvor danske ambassader og flag er blevet brændt, og der har været et massivt fokus på islamiske fundamentalister, er det bemærkelsesværdigt, at et flertal af danskerne ikke mener, at der er en modsætning mellem islam og et moderne demokrati."

Johannes Andersen tolker det som en stor vilje til en fremadrettet refleksion og samtale i befolkningen. Dette skal ikke mindst ses i lyset af, at danskerne tilsyneladende er fuldstændig klar over, at de imamer, der har udtalt sig til pressen, ikke er repræsentative for de danske muslimer - og at den *bad standing*, som imamerne har haft i den danske offentlighed, tilsyneladende ikke har ødelagt danskernes

MM | Danskerne åbne over for islam

Udsagn: "Islam kan godt forenes med moderne demokratier som det danske demokrati"

Figur 1: Fanatiske muslimers afbrænding af Dannebrog har tilsyneladende ikke fået danskerne til at afvise de herboende muslimers religion som uforenelig med det danske samfund.

Note: N=891.

Kilde: Analyseinstituttet Zaperas for Huset Mandag Morgen.

forhold til islam. Generelt kan danskernes syn på Muhammed-krisen og dens mulige følgevirkninger på mange måder beskrives som en mikstur af kortsigtet pessimisme og trodsighed på den ene side og langsigtet optimisme og fremsynethed på den anden:

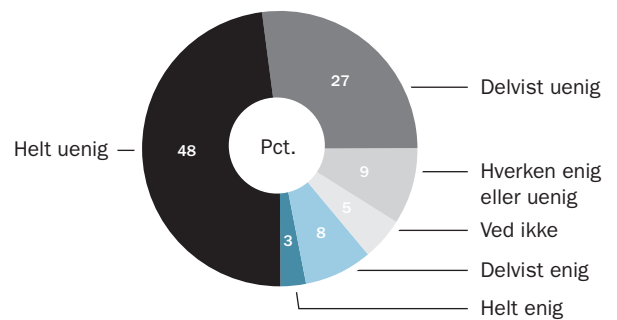
■ **Pessimisme vs. optimisme.** Mens et klart flertal af danskerne - 61 pct. - ikke mener, at Muhammed-sagen vil få almindelige mennesker blandt danskere og muslimer til at forstå hinanden bedre, er der ligeledes et flertal - på 51 pct. - som mener, at sammensmeltningen af demokrati og islam er uproblematisk. Det kunne altså tyde på, at danskerne er på linje med udenrigsminister Per Stig Møller, som i sidste uge erklærede, at han var "pessimist på kort sigt og optimist på lang sigt". Kigger man på danskernes egen oplevelse af, om de har muslimske venner og bekendte, svarer halvdelen, at det er tilfældet - og dermed skulle der jo også være noget at have optimismen i. Danskere og danske muslimer interagerer i hvert fald på mellem menneskeligt niveau i dagligdagen.

■ **Trodsighed.** Når et så markant flertal af danskerne ønsker at opprioritere folkeskolens undervisning i de store verdensreligioner, skulle man tro, at der også var et generelt ønske om at få mere viden om islam. Sådan forholder det sig imidlertid kun for ca. hver tredje dansker. 44 pct. danskerne afviser således, at de i lyset af Muhammed-sagen føler, at de har behov for mere viden om islam og muslimsk kultur. Det hører dog med til billedet, at et 10-dages tv-bombardement af bevæbnede, hætteklædte og højtråbende islamister kan skabe en vis trodsighed hos selv den mest tolerante dansker. Tallene kan naturligvis også læses som en ren afvisning af den muslimske kultur, men netop fordi befolkningen er så delt i dette spørgsmål - og fordi det ligger mest naturligt i forlængelse af danskernes svar på de øvrige spørgsmål - giver det mest mening at tolke dette udsagn som udtryk for trodsighed.

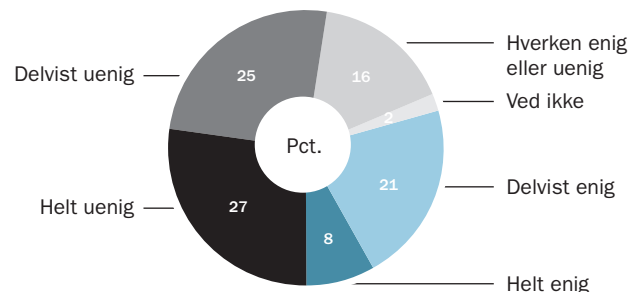
■ **Klarsyn.** På trods af de særdeles usædvanlige omstændigheder, som har omgærdet Muhammed-krisen - herunder ikke mindst krisens fragmenterede og hurtigløbende mediedækning - er der i undersøgelsen intet, som tyder på, at danskerne har mistet overblikket. Således er det f.eks. kun godt hver tiende dansker, som mener, at de imamer, der har udtalt sig i forbindelse med krisen, er repræsentative for alle muslimer i Danmark. Faktisk er danskerne temmelig kritiske over for mediernes dækning af krisen. 6 ud af 10 mener, at mediernes "først og fremmest har fokuseret på radikale religiøse muslimers holdninger til sagen".

MM | Imamer og medier i danskernes søgelys

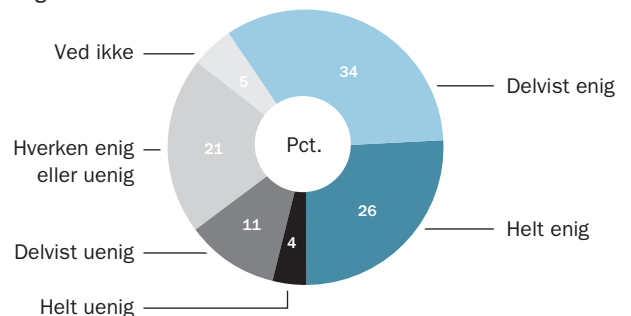
Udsagn: "De imamer, der især har udtalt sig i forbindelse med Muhammed-sagen, er repræsentative for muslimer i Danmark"

Udsagn: "Muhammed-sagen skyldes i høj grad de senere års debat om muslimske indvandrere i Danmark"

Udsagn: "Mediernes dækning af Muhammed-sagen har først og fremmest fokuseret på radikale religiøse muslimers holdninger til sagen"

Figur 2: Medierne har været alt for optaget af radikale muslimske stemmer, mener et flertal af danskerne, som samtidig afviser en forbindelse mellem Muhammed-sagen og udlændingepolitikken.

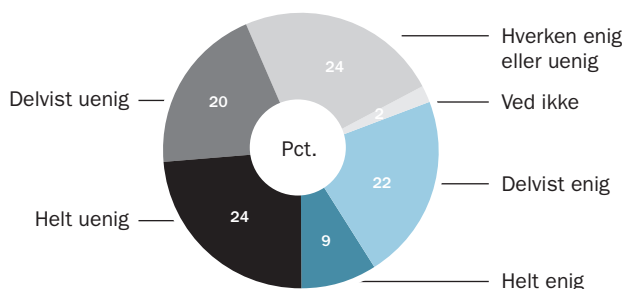
Note: N=891.

Kilde: Analyseinstituttet Zapera for Huset Mandag Morgen.

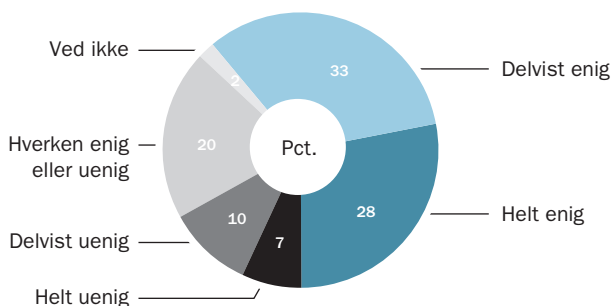
Også Johannes Andersen hæfter sig ved denne markante mediekritik: "På den ene side kan vi se, at befolkningen udmærket er klar over, at de imamer, der især har udtalt sig, ikke er repræsentative for muslimer. På den anden side peger de på, at medierne har fokuseret på de radikale religiøse muslimers synspunkter." Se figur 2. Forhold, som ifølge Johannes Andersen næsten kun kan tolkes som udtryk for, at befolkningen har udnævnt hhv. medierne og ima-

MM | Trods og tilnærmelser i Muhammed-striden

Udsagn: "I lyset af Muhammed-sagen føler jeg, at jeg har behov for mere viden om islam og muslimsk kultur"

Udsagn: "Religionsundervisningen i de store verdensreligioner i folkeskolen bør styrkes"

Figur 3: Danskerne har tilsyneladende fået nok af Muhammed-sagen og føler ikke et behov for mere viden om islam. Det behov føler de til gengæld på deres børns vegne.

Note: N=891.

Kilde: Analyseinstituttet Zapera for Huset Mandag Morgen.

merne som de to centrale modspillere, når det gælder for- søget på at fremme forståelsen mellem forskellige grupper i samfundet.

Blandt undersøgelsens mere kuriøse resultater viser det sig, at 52 pct. indrømmer, at det var nyt for dem, at man ikke må afbilde profeten Muhammed. 43 pct. var ifølge eget udsagn bekendt med billedforbuddet.

En søgen efter ny forståelse

Johannes Andersen mener, det er påfaldende, at der ikke er markante forskelle i synet på Muhammed-tegningerne og krisen, når man dykker ned i undersøgelsesmateriale og kigger på alder og køn. Generelt er Dansk Folkepartis vælgere mest uforsonlige, men selv blandt dem er der et flertal for, at religionsundervisningen i de store verdensreligioner skal styrkes.

“Vi ser en krise, der er så omfattende, at den slår igennem med nogenlunde samme kraft i hele befolkningen. Min vurdering er, at der i befolkningen er en stor viden om islam og muslimsk kultur, men ikke en forståelse. Vi befinder os nu i

en ny fase i dansk politik, hvor vi vil se en søgen efter at styrke den mellem menneskelige forståelse som overbygning på den konkrete viden. Derfor er det påfaldende, at så mange vil styrke religionsundervisningen i folkeskolen - vel at mærke i de store verdensreligioner og ikke blot i kristendomskundskab,” siger Johannes Andersen til Ugebrevet.

Debatten om de 12 Muhammed-tegninger har siden deres offentliggørelse 30. september sidste år i Morgenavisen Jyllands-Posten været genstand for en til tider ganske diffus offentlig debat. Denne debat nåede på mange måder helt ud i galaksen, da først sagen blev international og begyndte at involvere grisehylskonkurrencer og rygter om koran-afbrændinger. Ugebrevets meningsmåling peger dog på, at folk ikke har tabt overblikket af den årsag.

På den ene side er de præget af et klarsyn i forhold til medier og imamer. På den anden side ser de heller ingen logisk forbindelse mellem Muhammed-krisen og de senere års danske udlændingepolitik. Som Johannes Andersen formulerer det:

“Tallene viser, at danskerne ikke mener, at de selv har lod i den dramatiske konflikt. For eksempel ser man en meget kontant afvisning af, at udlændingebatten er skyld i krisen. Det er et argument, som har været meget fremme i debatten fra flere sider, men som blankt afvises af befolkningen. Dette kan også ses som en stærk opbakning til regeringens hidtidige linje og håndtering af konkrete håndtering af konflikten,” siger han.

Derfor mener han i øvrigt også, det er naturligt, at danskerne ikke ser Muhammed-sagen som en sag, der i sig selv vil fremme forståelse mellem muslimske indvandrere og danskere.

“Umiddelbart virker det da også som en selvmodsigelse, at brændte danske flag vil styrke integrationen og forståelsen. På den korte bane ser befolkningen skeptisk på udviklingen, men på den lange bane viser undersøgelsen, at der er en søgen efter en ny forståelse af, hvordan man skal leve sammen.”

Poul Anders Pedersen | pap@mm.dk

Noa Redington | noa@mm.dk